

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ivsti Rycqvii Canonici Gandavensis, Civis Romani, De
Anno Secvlari Ivbileo Syntagma**

De Rycke, Josse

Antverpiae, 1624

Capvt III. Etymologia Ivbilei inuestigata. variæ Crammaticorum opiniones
positæ; Fl. tamen Iosephi electa, & adserta. Ex occasione de Iubal,
Iubalda, Iubilo, ἀλαλαγμω & Celeusmate, deq[ue] Ivbilei ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64507](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64507)

in Noctibus Agellianis. M. Tullium in Somnio Scipionis, & interpretem eius Macrobiū, Philonem etiam Hebræum in Allegoriis, ac libro περιουσιολογίας; recentiores etiam, qui de Numerorum Mysteriis scripserunt, permultos. Nos, ne ἐν τῷ παρέρῳ ipsum ἔργον negligamus, ad IVBILEVM reuertimur.

CAPVT III.

Etymologia IVBILEI inuestigata. variae Grammaticorum opiniones posita; Fl. tamen IOSEPHI electa, & adserta. Ex occasione de IVBAL, IVBALDA, Iubilō, ἀλαλαγμῶ & celeusmate, deq; IVBILEI orthographiā.

Dixi de SABBATIS populi Hebraici generatim; nunc ad illud veniam, cuius gratiā hæc scriptio suscepta est, Solemne videlicet Anni IVBILEI, quod vnde ceptum sit, quo ritu propagatum, quomodo Christiani IVBILEI typum gesserit, DEO auxiliante, deinceps exsequemur. In primis, communi scribentium ritu, de ipso Nomine quæstio instituetur, de quo sanè non leuis, neque noua, inter Sacri Idiomatis intelligentes controuersia est. Cùm enim Leuit. xxv. cap. & alibi, voce istâ Hebraicâ יובל IOBEL exprimitur, eaque in varias admodum interpretationes duci possit,

fit, nihil ferè certi in tantâ opinionum varietate
hactenus statutum. Tres quidem inter cæteras
eximiæ sunt, quarum vnaquæque de principatu,
virorum maximorum auctoritate, contendit.
Vulgatissima illa, & à multis in hanc diem au-
dè recepta, de *Tubis Arietinis*; quas ipsas Tubas,
sive sonum earum protensio-rem ac longiorem,
qualis rebus lætis adhiberi solet, hîc significari
volunt: eo maximè argumento, quòd *Aries*
Chaldeis IOBEL, Arabibus IOBELA dicatur.
Doctissimus tamen & Illustriss. Bellarminus, què
honoris causâ nomino, non probat hanc *ἰουβελ-
λογίαν*, quamvis Rabbinis plerisque probatam,
ob rationes quas primo capite eximij Operis de
Indulgentiis publicavit. Franciscus etiam Ri-
bera, qui de Templo ac diebus Festis Hebræo-
rum in signe commentarium scripsit, commen-
tum istud Rabbanicum tam à veritate abhor-
rens esse credit, quàm quod maximè. Ridiculum
etiam videri ait id asserere in maximâ IUBILEI
solemnitate buccinas è cornu arietino adhibi-
tas, iisue personantibus muros Hierocuntis pro-
digiosè collapsos. Atque ita rem istam parum
ex vero, immò parum *ἐν τῷ περίπλωτος*, à Iudæis
Interpretibus confictam existimant. Altera ve-
rò interpretatio est, quam Illustrissimus Bellar-
minus sequitur, Anni *יובל* IOBEL, quasi Anni
germantis ac (vt Lucretiano verbo utar) *fru-
giferentis*, à radice *לבל* LABAL scilicet, quod
frugibus abundare Hebræorum linguâ significat:
vt sit nimirum *Annus ille Benignitatis Domini*, *Psal. 64.*
cuius *coronæ benedictio* tributa, iuxta promissio-
nem *Leuit. xxv. factam. Et dabit terra fructus
suos,*

Lib. 5. c. 20

Psal. 64.

suos, & comedetis ad saturitatem, & habitabitis confidentes in ipsâ. quæ promissio etiam Anno Hebdomadico facta sub hac formulâ: *Dabo benedictionem meam vobis anno sexto, & faciet fructus vriam Annorum.* Et certè in Bibliis Complutensibus inter cæteras IVBILEI explicationes adducitur etiam ista, *Annus germinans, apportans.* Vnde ab eadem radice deriuatum est **יבול** IEBVL, quod fructuum omne genus Hebræis significat. Tertia demum illorum sententia est, qui voce IOBELO propriè ac peculiariter LIBERTATEM significari arbitrantur: cui Fl. Iosephus subscribit, his verbis: **Ἐν δὲ τῷ τῷ ΙΟΒΗΛΟΥ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ ἢ σημαίνει τὸν νομόν, συνέχουσαν ὅτε ἀπὸ ἐδομέτος τὸ χαρίον, καὶ ἀπελευθέρωτος** Hoc est: *Instante Anno IOBELO, quæ vox LIBERTATEM significat, conueniunt in vnum agri emptor ac venditor.* Huic interpretationi, vti dixi, & Ribera fauet, permotus, vti ait, Iosephi hominis doctissimi, & suæ linguæ peritissimi, auctoritate: eiq̃ue non obscure D. Hieronymum assentiri videri. Libro II. in Isaiam, ferè sub initium: assentiri etiam LXX. Interp. qui ἀφῆρτος σημασία reddiderunt: quâ voce *Libertas* siue *Liberatio* Græcis denotatur. Huius sententiæ astipulatorè etiam obseruo Baptistè Platinâ in vitâ BONIFACII VIII. cùm de Hebraico IVBILEO affirmet, LIBERTATIS id nomen præ se ferre tam animi quàm corporis. Ambrosium quoque Fraccum Ferentinaem in descriptis Ouidiano ritu Sacrorû Temporum Fastis,

184.

Lib. 2. An.
c. 10.

Lib. 12.

*Porta ego ab Abramo, duce me sit nomen, & Annus,
Et libertatis tempora Sanctus habet.*

Etsi

Et si minus apertè quàm reliqui. Viri etiam Sacrae Linguae peritissimi, quos consului in tantâ opinionum incertitudine hanc sibi præ reliquis haud paullò certiozem videri affirmârunt. Et verò cæteræ Interpretationes iuxta aliquid Iubileam Festiuitatem exprimunt; dulce verò *Libertatis* nomen *νεβ' ἔλεον* Anni Solemnis priuilegia comprehendit. De quâ Libertate Arator cecinit Christianus Poëta:

— *Nam Quinquagesimus Annus*

Cum Iubileus adest, proprij distractio ruris

Antiquo donatur Hero: seruire coactis

Libertas amissa redit: mala debita laxat

Creditor, & lumen patriæ vetus aspicit exul.

Lib. 2. Hist. Apost.

Quod verò ab ABRAHAMO originem Portæ Sanctæ ac Iubilei Ambrosius Fraccus reperat, respexisse illum credo, Poëtarum more, ad fabulas potiùs quàm Historias, quas à Polycrate nescio quo confictas viri etiam magni temerè in scribendo secuti. Volunt enim Annum Iubileum in Abrahamo sacratum quòd fratrem suum Loth, anno ætatis suæ quinquagesimo, ab hostibus liberauerit: vel, Anno quinquagesimo post egressum è terrâ Chaldæorum: vel, ex quo Deus ipsum fuerat allocutus: vel denique, quòd ex Astrologiæ peritiâ, in quâ Zoroastrem (vt volunt) discipulum habuit, cognouisset singulis Annorum quinquagenis ætheris intemperiem corrigi, astra ad easdem sedes relabi, & elementa expurgari. sed hisce *λεπτοτάταις λέξεσι* aliquis

*tenuissimas
augis.*

— *credat Iudaus apella*

Non ego.

Sunt & aliæ etymologiæ difficillimi eius nomi-

B

nis

Andræ Ma-
sij Fr. Costerij
& alior.

nis quas φιλεβροῖσι certatim excogitârunt. Inter
quas ingeniosa est quorundam & amœna à
IUBAL, Musicorum organorum & Harmoniæ
repertore, quod anno scilicet Remissionis Buc-
cinæ cantus, exultantium soni, & iubila passim
audirentur. Buccinis enim solemnibus, quas
SCHOPHAR vocabant, Iubileum indici con-
sueuisse mox dicam. Et quæ vnquam aliàs ma-
gis exultandi, iubilandi, & præ lætitiâ (vt vete-
res loquebantur) vitulandi causa, cum terra si-
ne labore fructus produceret? cum nexi, exu-
les, serui restituerentur? cum amissæ possessio-
nes veris Dominis redderentur? Et verò non
omniò displicet mihi, quod viris etiam doctis-
simis placuisse video, ab isto IUBAL, Lamech &
Addæ F. Latinas voces *Iubilare, Iubilum, Iubi-*
latum, & his affinia, profluxisse. *Iubilare* nam-
que sic exposuerunt D. Augustinus, & alij, vt
propriè sit gaudium, quod verbis explicare ne-
queas, voce aliquâ confusâ ac subitanâ testari.
Talem vocem esse volunt *ιω* vel *ιϋ*, vnde, iuxta
alios, Latinorum *Iubilum*; & *αλαλ*, vel *αλαλα*,
vnde Græcorum *αλαλάζω*, & *αλαλαγμός*, *Iubila-*
tioni Latinæ exactè respondentia. Quare Do-
mina Mater (vt cum Tertulliano loquar) *Ecclesia*
vbicumque LXX. *αλαλάζειν*, & quæ hinc com-
posita ducuntur, in Diuinis Libris ponunt, ipsa
in Vulgatâ Editione *IUBILARE*, cum deriuat-
is inde vocibus, retinendum putauit. M. Varro
& Pomp. Festus rusticorum esse putant *Iubila-*
re, quiritare urbanorum: solent enim rustici *ιπὶ*
τῆς καρῆς voce gestuque vehementiùs commo-
ueri. Quâuis obseruârim apud Poëtas non so-
lam

Gen. 4.

Lib. de L. L.

inter gau-
dendum.

lam vocem inconditè clamantium rusticorum, sed ad fistulam scitè canentium *συγγυμῶς* Iubila vocari. Silius id testatur Lib. XIII. de Polyphemo:

Et lætus scopulis audiuit iubila Cyclops.

Iubila scilicet non sua, sed à rusticanis pastoribus Siculis ad cannam emodulata. Calpurnius etiam Nemesianus in Eclogis *βουκόλος* deslens:

Et tua mœrentes expectant iubila tauri.

quos olim adolescens imitabar in Carmine ad N. V. Adolphum Eetveldium rusticantem:

Iubilaq; ingeminat Faunus, lasciuit Oreas;

Et natat in liquidis humida Naias aquis.

Illud quoque à me obseruatum est non semper apud Scriptores voce Iubili lætum aliquid significari, sed nonnumquam *ἰνὸς θόρυγος* aliquem inclamantis. vt apud Attium in Chrysippo:

Io buco. quis me iubilat? vicinus Atus.

nam cùm Atus rusticus vicinum suum voce Io inclamasset, alius respondens subiicit, *quis me iubilat, vel, iobilat?* sic enim fortè rectiùs, si hanc originationem sequimur; id est, *quis me inclamat?* Nonnumquam clamorem ac fremitum aliquem instigantis. quo sensu Appuleius, vetustatis obseruator religiosissimus, Lib. VIII. *Metam. Canes rabidos, & immanes, & quibusuis lupis, & vrsis seniores, quos ad tutelæ præsidia fuerant alumni, iubilationibus solitis, & huiusmodi vocibus, nobis inhortantur.* Vfus tamen postea obtinuit vt eximix lætitiæ exprimendæ Iubilationes constanter deseruirent. Fuere qui Berosum illum supposititium secuti à IUBALDA, fabuloso Hispaniæ Rege, voce Aramæâ (vt nugantur) à

Latro, Beca-
no, Fr. Tara-
gus.

letitiâ sic dicto, *Iubili* derivationem peterent. Nominis ac lætitiæ causam fuisse, quod is sacris primùm inuentis, vti Numa alter Pompilius, populos delectâset. Atque hoc nugatorium commentum viris etiam doctis persuaderi potuit. Ingeniosius Oliuerius Vredius, Brugenfis Iureconsultus, qui in litteris ad me datis *Iubilam* à *Iubeo* eo modo dici existimauit, quomodò apud Græcos κέλευσμα ἀπὸ τῆς κελύου, quod etiam est, *Hortor*, & *Iubeo*. nam sicut *Iubilare* restrictum ad rusticos, ita κέλευσμα ad remiges. Solebat autem cani remigibus κέλευσμα per symphonicos pueros, & per assam vocem, aut citharam: vt è Pædiano Budæus notat. κελουσις quoque ad eum restringitur qui celeusma canit, cum alioqui esset iussor, seu qui iubet & hortatur. Hæc fere Vredius. Sanè iubilâsse etiam Christianos olim CHRISTO in celeusmate testatur Sidonius Aruernorum Episcopus lib. I I. Epist. x.

Curuorum hinc chorus helciariorum,

Responsantibus Alleluia ripis,

Ad CHRISTVM leuat amnicum celeusma.

quod opifices, agricolas, viatores leuandi tædij aut laboris fallendi causâ fecisse vt iuxta *Alleluia* pium ac diuinum aliquid canerent iam alij monuerunt. Et hæc de *IUBILI* originatione, aut interpretatione, paullò diffusius, ac libentiùs, quod Ecclesiam Romanam videam neglectâ Orthographiæ Hebraicæ ratione, quæ à *IOBELO* *IOBELEVM* dici postulat, *Iubili* παρανομασίας delectatam *IUBILEVM* prætulisse. Non è vulgari imperitiâ (nam & hanc scribendi rationem

DEM

nem D. Hieronymus & alij multi probant) sed quod rei lætissimæ significandæ vocem ipso etiam sono lætam adhibendam putauerit: eamque Latinè potiùs quàm Hebraicè sonantem, vt ab omnibus Latini orbis populis eò commodiùs intelligeretur. Præter adductas vocis IOBEL significationes, illæ item sunt apud D. Hieronymum, *Annus dimittens, mutans, defluens*, in Bibliis verò Regiis etiam *Inueterascens* exponitur. Fuere nonnulli qui *principium*, *aditum*, vel *accessum* exponerent, à radice לָבַל LABAL, quod *ducere* & *adducere* esse volunt; denique qui *gratiam*, *remissionem*, *gaudium*: sed hi magis analogicè credo & περιφρασεως, quàm ex vocis ipsius vel significatione vel naturâ. Mirandum tamen quicquid interpretationis in sacra hanc vocem cadit μουκάρτες esse, & quod Anno illi Sancto per omnia conueniat. Nam & *Dimittens* erat, debita scilicet æris alieni, & seruitutes: *Mutans* etiam, conditiones nimirum ac status hominum, ex seruis liberos, ex obæratu diuites, ex egenis Dominos reddens: *Defluens* item, perpetuâ scilicet quinquaginta annorum serie è seculo in seculum dimanans: *Inueterascens*, ob instituti Antiquitatem, ab ipso ingressu in terram Chanaan perpetuò seruari iussi: Adhæc *Initium* seu *Principium* erat Nouæ Lætitiæ ac Libertatis, & Seculi Iubilei. *Aditum* verò & *accessum* præbebat exulibus in patriam, seruis ad manumissionem, pauperibus ad opulentiam, antiquis Dominis ad recuperandas possessiones. Et hæc quidem omnia in Typico Hebræorum; quæ quàm diuinè vero

Lib. de Nom.
Heb.

CHRISTIANORVM IVBILEO conueniant in ipso operis processu dicemus.

C A P V T I V.

*Diuisio IVBILEI, eiusq; partes propositæ.
De HEBRAICO agi cæptum: eius indicendi Ritus. Tubis indicebatur, seu potius Buccinis. Quid propriè Buccina, quid αδελφ. Annus Iubileus quo anni tempore incæptus.*

Mensi turbidum Grāmaticæ contentions fretum in ipso IVBILEI portu cymbam statuemus, vbi adspirante blandâ Gratæ ac Remissionis aurâ, fixisq; Libertatis anchoris, gratâ vicissitudinis temperie, ac solidâ voluptate, animi recreabuntur. Etenim si IVBILEI totius naturam ac proprietates considerare voluerimus, partes primùm colligamus oportet; quibus cognitis, atque perspectis, faciliore methodo ea quæ postmodum tradenda erunt exsequemur. IVBILEVM igitur (dabis veniam, Lector, communi ac receptâ Christianorum voce vtenti) partientes, in HEBRAICVM, CHRISTIANVM, ac MYSTICVM trifariam diuidemus. Itud nouâ distinctione in RITVALE & CHRONICVM; hoc item subdividendo in ORDINARIVM siue STATVM, & EXTRAORDINARIVM siue INDICTIVVM; & hoc denique vlteriùs